

ارائه خدمات بالینی در داروخانه

- «دارو - غذا»، همینطور تذکر موارد منع مصرف دارویی و عوارض جانبی آنها همچنین یادآوری هشدارها و موارد احتیاط در استعمال داروها، ضرورت حضور داروسازان در عرصه فعالیت‌های دارو درمانی را بیش از پیش روشن می‌سازد.

بنابر شواهد موجود حدود ۲ تا ۵ درصد بیماران بستری شده در بیمارستان‌ها را بیماران ناشی از واکنش‌های نامطلوب دارویی یا ADR تشکیل می‌دهند که حدود ۸۰ درصد آنها در رابطه مستقیم با دوز دارو و اثرات فارماکولوژیکی داروها می‌باشند، بدیهی است حالت اخیر در صورت اخذ مشاوره بالینی از دکتر داروساز کاملاً قابل پیشگیری است.

۲- نگاهی به گذشته و حال داروسازان کشورمان مبین این واقعیت ناگوار است که جمعیت قلیلی از این فارغ‌التحصیلان موفق به ادامه فعالیت در زمینه‌های تحقیقاتی و صنعتی شده و جمع کثیر باقیمانده ناچار به ایفای نقشی در جامعه تجاری می‌شوند که کمترین تناسب را، با روح علوم فراگرفته شده در سالهای تحصیل دارد و به دنبال نگرشی تجاری به این حرفه تعجبی ندارد که هر روز شاهد تنش‌های مکرر فارغ‌التحصیلان این رشته با داروخانه‌داران پراتیک و قانونگذاران امور دارویی بر سر احداث، کار یا مسایل

نگاهی گذرا بر فعالیت عمده داروسازان شاغل به کار در داروخانه‌ها و نقشی که عملاً توسط آنان ایفا می‌گردد، همین‌طور عنایت به خرده‌گیریهای مکرری که از عملکرد آنها در داروخانه‌ها بعمل می‌آید ضرورت ارائه طرحی جامع، جهت دگرگونی در وضعیت فعلی داروخانه‌ها را امری اجتناب‌ناپذیر می‌نماید. در این راستا طرح واحدی که در عین عملی بودن تامین‌کننده چندین هدف عالی در جامعه کشورمان باشد ارائه می‌گردد.

عنوان طرح

«ارائه الزامی خدمات بالینی به شکلی جامع در داروخانه‌ها در قبال اخذ درصدی از بهای دارو تحت عنوان حق مشاوره کلینیکی توسط دکتر داروساز»

مزایای اجرای طرح

- ۱- ارتقاء سطح کیفی و کمی دارو درمانی در جامعه
- ۲- تجلی جایگاه واقعی دکتر داروساز در جامعه
- ۳- توجیه‌پذیر بودن افزایش تعداد داروخانه‌ها و نزدیک شدن به استانداردهای مطلوبتر
- ۱- توجه به نیاز بیماران در داروخانه‌ها نسبت به اخذ اطلاعاتی نظیر: توضیح تداخل‌های «دارو - دارو»

حقوقی داروخانه‌ها باشیم که قهراً صورت بسیاری از این مشاجرات در شأن یک طبقه با تحصیلات عالی نیست و پرواضح است که تمام معضلات گریبانگیر این قشر ریشه در نامشخص بودن جایگاه واقعی دکتر داروساز در جامعه دارد. بدیهی است زمانی که داروخانه به عنوان هسته مرکزی مشاوره کلینیکی به طور فعال در جهت ارتقاء سطح کیفی دارو درمانی در جامعه گام بردارد یقیناً این مکان تجلی بخش جایگاه واقعی دکتر داروساز در جامعه خواهد بود. زمانی که داروپزشک در ساعات کار در مکانی متمایز در داروخانه به طور پیوسته مشغول ارائه خدمات کلینیکی گردد نه تنها علیرغم نظر کج بینان وجود او در داروخانه زاید به نظر نمی‌رسد بلکه ضرورت وجود داروساز در داروخانه به حدی می‌رسد که بدون وجود او دایر بودن داروخانه بی‌معنی است همانطور که بدون حضور پزشک در مطب شخص دیگری قادر به ایفای نقش او در محل کارش نمی‌باشد. در این صورت بدیهی است اعطای مجوز داروخانه به غیر داروساز کاملاً منتفی است. همانگونه که در اغلب کشورهای در سازمان داروخانه جایی برای اشخاصی تحت عنوان داروخانه‌دار پراتیک وجود ندارد.

۳- از دیگر مشکلات گریبانگیر رشته داروسازی می‌توان از ازدحام فارغ‌التحصیلان این رشته و بوجود آمدن نوبت‌های طولیل‌المدت جهت احداث داروخانه یاد کرد. در صورتی که در کشورهای پیشرفته باوجود کثرت دکترهای داروساز و پایین بودن استاندارد نسبت جمعیت به تعداد داروسازان، مشکلی از این جهت وجود ندارد (در آمریکا حدوداً برای هر ۱۵۰۰ نفر یک داروساز و در ایران به ازای افزایش هر ۱۰۰۰۰ نفر یک داروخانه در نظر گرفته می‌شود). لذا ریشه این عدم تعادل را باید در فقدان برنامه‌ای مدبرانه جهت استفاده بهینه از وجود فارغ‌التحصیلان رشته داروسازی

و اطلاعات علمی آنان جستجو کرد.

در صورتی که با اجرای طرح «ارائه الزامی خدمات کلینیکی در داروخانه‌ها»، صرف زمان جهت در اختیار قرار دادن اطلاعات بالینی، تعداد بیماران قابل پذیرش را به مقیاس بالایی کاهش می‌دهد.

متعاقب آن نیاز به احداث داروخانه‌های جدید جهت سرویس‌دهی به همه مراجعین چندین برابر افزایش پیدا می‌کند. البته واضح است که کاهش قدرت پذیرش نسخ ضرری را از نظر اقتصادی متوجه داروسازان نمی‌نماید زیرا اخذ درصدی از بهای دارو تحت عنوان «حق مشاوره کلینیکی» توسط دکتر داروساز جبران‌کننده کاهش تعداد مراجعین خواهد بود.

از طرفی رضایت بیماران در قبال این معامله یعنی کسب اطلاعات و مشاوره کلینیکی و در ازای آن پرداخت مبلغ ناچیزی حق مشاوره کاملاً قابل پیش‌بینی است و این مطلب را نظرسنجی‌های موجود در کشورهایی که این برنامه راتحت عنوان اخذ حق فنی پیاده نموده‌اند، ثابت می‌کند در حدی که طبق نظرسنجی‌های انجام شده در کشوری مانند آمریکا داروخانه‌داری در بین تمام مشاغل موجود در آن کشور عنوان محبوبترین شغل را به خود اختصاص داده است و عامه مردم از عملکرد داروسازان در ارائه خدمات بالینی کمال رضایت را دارند.

با امید به روزی که با تغییر در سازمان داروخانه‌ها و تعیین محلی متمایز جهت داروساز برای ارائه خدمات بالینی، همین‌طور همت مسئولین جهت نظارت بر حسن اجرای این برنامه، شاهد ظهور پیامدهای مثبت بی‌شمار این طرح از قبیل:

تحول در نظام دارودرمانی، صرفه‌جویی‌های اقتصادی ناشی از آن، خروج از بن‌بست قرار گرفته بر سر راه فارغ‌التحصیلان این رشته سمین‌طور تجلی («جایگاه واقعی دکتر داروساز در جامعه») باشیم.